

Uitwerking uitgangspunten provincie Utrecht in het KRW-proces

Ten behoeve van Commissie Ruimte Groen en Water 19 november 2007

Aanleiding

Naar aanleiding van de informatiebijeenkomst voor de Cie Ruimte Groen en water (RGW) op 24 september is er behoefte aan een gedachtewisseling met de Cie RGW over de uitgangspunten die de provincie Utrecht zal hanteren in de RBO's Rijn West en Rijn Midden bij de behandeling van de inzet van de deelstroomgebieden in het KRW-proces.

Inleiding

In de RBO's van november 2007 en maart 2008 wordt in het deelstroomgebied consensus gezocht voor de gezamenlijke basis van de afspraken over doelen en maatregelen (ambitie). Deze afspraken leggen de overheden vervolgens vast in hun eigen (water)plannen. Het is van belang dat deze afspraken geen tussentijdse wijzigingen ondergaan, omdat alle maatregelen en inzet op elkaar zijn afgestemd.

Daarvoor is het noodzakelijk al vooraf eens te zijn over de uitgangspunten die de provincie Utrecht kan hanteren in het proces.

In deze notitie komen de uitgangspunten die de provincie Utrecht hanteert bij de toetsing van het proces en de resultaten aan de orde.

Op 7 elementen wordt nader ingegaan en wordt geschetst wat het vervolproces is. De commissie wordt gevraagd in te stemmen met de uitgangspunten.

Uitgangspunten provincie Utrecht

De uitgangspunten van de provincie Utrecht in het proces van de KRW in de deelstroomgebieden Rijn West en Rijn Midden bestaan uit de volgende onderdelen.

1. Haalbaar en betaalbaar; realistische doelen. In principe geen functiewijzigingen als gevolg van de KRW. Zie "Pragmatische implementatie Europese KRW in Nederland, van beelden naar betekenis", april 2004 Staatssecretaris Verkeer en waterstaat.
2. Huidig vigerend provinciaal beleid op het gebied van water, ruimte, groen, recreatie, economie. Zie Inputdocument "Kansen voor KRW-implementatie in de provincie Utrecht, februari 2007"
3. Provincie Utrecht zet zich in voor het behalen van de KRW-doelen.

Ad 1 Haalbaar en betaalbaar; realistische doelen.

Bij de implementatie van de KRW in Nederland heeft de staatssecretaris in april 2004 een notitie opgesteld met daarin heldere uitspraken over de inzet van Nederland.

Nederland staat voor een pragmatische strategie. Dat wil zeggen dat er haalbare doelen moeten worden vastgesteld die betaalbaar zijn voor partijen en de burger.

De KRW schrijft voor dat de doelen in 2015 moeten zijn behaald en legt de lidstaten een resultaatverplichting op. De KRW geeft zelf de mogelijkheid om het bereiken van het doel tot uiterlijk 2027 uit te stellen. Dat betekent dat maatregelen in de tijd worden uitgezet om de kosten te kunnen dragen (doelfasering).

De maatregelen die onder het KRW-regime worden gebracht zijn dus niet vrijblijvend maar noodzakelijk voor het bereiken van het doel. Daarmee kunnen functies, belangen van sectoren en ook de financiële lasten onder druk komen te staan.

Het uitgangspunt van Nederland is dat de doelen realistisch zijn en de consequenties van de uitvoering van maatregelen door sectoren te dragen zijn.. Doelfasering tot 2027 komt daarmee in beeld.

De provincie Utrecht onderschrijft deze uitgangspunten. Met name de twee punten: haalbare doelen en betaalbare maatregelen en het uitgangspunt dat de bestaande ruimtelijke functies bij de uitwerking het vertrekpunt zijn, spelen een belangrijke rol bij een realistische implementatie van de KRW.

Ad 2 Huidig vigerend provinciaal beleid

Als uitgangspunt voor de uitwerking van de doelen en maatregelen voor de KRW hanteert de provincie Utrecht het vigerende provinciaal beleid op het gebied van water, ruimte, groen, recreatie en economie.

Dat betekent dat bij de uitwerking van de doelen en maatregelen voor oppervlakte- en grondwater rekening moet worden gehouden met het geldende provinciale beleid.

Dit is van belang omdat de gekozen maatregelen (kunnen) ingrijpen in andere beleidsvelden en andere sectoren.

Inputdocument “Kansen voor KRW-implementatie in de provincie Utrecht”

Als provincie Utrecht kiezen wij ervoor om het huidige beleid als uitgangspunt te nemen.

Om in het KRW-proces, met name de waterschappen, duidelijkheid te geven over het bestaande beleid van de provincie, is in februari 2007 het zg. **inputdocument** “Kansen voor KRW-implementatie in de provincie Utrecht”, februari 2007 verspreid. Het document brengt het vigerend provinciaal beleid samen, thematisch en gebiedsgericht geordend. Betrokken afdelingen van de provinciale organisatie zijn bij de opstelling betrokken.

De waterschappen hanteren het document bij hun uitwerkingen van doelen en maatregelen en de provincie hanteert het zelf als grondwaterbeheerder bij de opstelling van de detailanalyse voor grondwater.

Gebiedsprocessen

De uitwerking van de doelen en maatregelen gebeurt in gebiedsprocessen. In deze overleggen zijn alle overheden vertegenwoordigd (RWS, Provincies, Waterschappen en gemeenten). Bovendien worden ook de maatschappelijke organisaties bij de uitwerkingen betrokken. Voor het oppervlaktewater zijn de waterschappen trekker. De provincies trekken de uitwerking van grondwater.

In deze gebiedsprocessen wordt het inputdocument toegepast. Als provincie nemen we actief deel aan deze overleggen en bewaken de kaders die we hebben gesteld.

Onderdeel van het gebiedsproces zijn ook bestuurlijke afstemmingsoverleggen. Gekozen is om zoveel mogelijk aan te sluiten bij bestaande overleggen. Deze overleggen worden daarom op verschillende niveaus gehouden: op beheersgebied van het waterschap, op een deelgebied, per gemeente (waterplan gemeente Utrecht).

Bij de uitwerking van de doelen, maatregelen en kosten in de gebiedsprocessen zijn geen fricties met het huidige provinciale beleid naar voren gekomen. De KRW geeft dus geen aanleiding om het huidige beleid aan te passen.

Ad 3 Provincie Utrecht zet zich in voor het behalen van de KRW-doelen

Eenzijds hebben provincies een rol bij het goed verlopen van het proces van de KRW. Zo zijn de provincies trekker van de deelstroomgebieden (procesmanager).

Daarnaast hebben de provincies een inhoudelijke taak op het gebied van water.

Uitgangspunt is dat de provincie Utrecht een goede bijdrage levert aan het bereiken van de doelen voor grondwater en oppervlaktewater.

Dit betekent dat :

- de provincie Utrecht de noodzakelijke maatregelen neemt vanuit de taak als grondwaterbeheerder. Het Grondwaterplan is KRW-proof en de uitvoering is gegarandeerd;

- de provincie de instrumenten die ter beschikking staan maximaal zal benutten om een eigen bijdrage te leveren aan de doelen voor oppervlaktewaterkwaliteit. Dit gaat over instrumenten zoals Agenda Vitaal platteland, regeling groen blauwe diensten, strategisch grondbeleid, RO-maatregelen. De uitkomsten van de gebiedsprocessen zijn nog niet bekend. Mogelijk dat deze leiden tot een (financiële) herijking van de inzet van deze instrumenten.

De synergie met ander beleid staat als uitgangspunt voorop. De waterdoelen dragen ook bij aan andere (natuur)doelen en andersom.

Waarop wordt getoetst door de provincie Utrecht?

Welke elementen spelen in het proces en bij de afstemming in de RBO's een rol? Deels zijn dit algemene afspraken tussen partijen en deels zijn dit de uitgangspunten die de provincie Utrecht zelf hanteert.

De volgende 7 elementen zijn te onderscheiden.

1. Haalbaar en betaalbaar

De doelen en maatregelen die nu volgens de methodiek van de KRW en in samenwerking met alle partijen vorm krijgen, moeten haalbaar en betaalbaar zijn.

Dat betekent dat kosteneffectieve maatregelen voorrang krijgen. Duurdere maatregelen met een klein effect vallen af. Het betekent ook dat maatregelen in de tijd worden uitgezet om de kosten te kunnen dragen (doelfasering).

Het gevolg is een pakket dat uitvoerbaar is met aanvaardbare lastenverzwaring. De doelen zijn daarmee volgens partijen haalbaar.

Dit uitgangspunt leidt er toe dat op nationaal niveau is bepaald dat de doelen in sommige gebieden uiterlijk in 2027 kunnen worden gehaald, deels vanwege de effecten van maatregelen die voor ecologie een bepaalde vertraging hebben en deels om te hoge kosten / lastenverzwaring te voorkomen (doelfasering).

In 2021 wordt bekeken of er doelverlaging moet worden toegepast. Inzet op dit moment is dat de doelen worden gehaald in 2015, voor zover mogelijk, en anders uiterlijk in 2027. De ambitie wordt in de fase tot 2015 nog niet verlaagd.

2. Bestaande functies zijn het uitgangspunt

In de notitie van de staatssecretaris in 2004 is als uitgangspunt genomen dat er geen **grootschalige** functiewijzigingen worden toegepast voor de KRW.

Bij de uitwerking van de KRW op gebiedsniveau is het uitgangspunt dat bestaande functies niet worden gewijzigd. Dat betekent dat bijvoorbeeld de landbouwfuncties en natuurfuncties blijven bestaan zoals in het huidige beleid is bepaald.

In de gebiedsprocessen blijkt dit uitgangspunt geen frictie te veroorzaken. Ook zonder grootschalige functiewijzigingen zijn KRW doelen te bereiken.

Wel kan op kleinere schaal aanpassing van functies nodig zijn in verband met inrichting van natuurvriendelijke oevers en mestvrije zones. Maar hier zijn ook nog andere oplossingen mogelijk, bijvoorbeeld inzet van groen blauwe diensten. Een functiewijziging in ruimtelijk zin is hiervoor niet altijd echt noodzakelijk. De omvang van de kleine functiewijzigingen is nu nog niet bekend.

3. Procesafspraken van de RBO's RW en RM

In de Werkplannen van de RBO's zijn afspraken gemaakt over harmonisatie van de aanpak. Van belang bij de beoordeling van de resultaten zijn:

- goede onderbouwing van de resultaten,

- hanteren van de afgesproken methodes (doelbepaling, keuzes van maatregelen),
- goede participatie van maatschappelijke organisaties / burgers,
- toepassing van andere EU-richtlijnen (grondwater, zwemwater, Natura 2000, nitraat),
- goede afspraken van partijen over afwenteling van vuilafdracht,
- dekking van de kosten.

Bij de afstemming in de RBO's wordt op de uitvoering van deze afspraken getoetst.

4. 3^e WHP 2005-2010 blijft van kracht

Dat betekent dat de opgaven uit het WHP nog steeds blijven gelden: actuele peilbesluiten, toepassing GGOR, waterbergingslocaties, ecologische verbindingzones. Waterschappen en de provincie Utrecht blijven het WHP uitvoeren om de regionale doelen te bereiken. Deze lijn zal ook het volgende WHP worden doorgezet, aangevuld met nieuwe ontwikkelingen, zoals klimaatmaatregelen. Het overgrote deel van de wateren in de provincie Utrecht vallen namelijk niet onder het regime van de KRW. Het regionale beleid uit het WHP geldt voor deze overige wateren. Daarvoor blijft de regionale ambitie bestaan. De kwaliteit van de overige wateren is ook van invloed op de kwaliteit in de KRW-wateren.

Een deel van de activiteiten uit het WHP 3 zijn maatregelen die voor de KRW-doelen geschikt zijn. Deze worden ook betrokken bij de berekening van het doelbereik. De provincie Utrecht wil niet dat bij de uitvoering alle aandacht en financiën richting de KRW-doelen gaat ten koste van het regionale waterbeleid. De waterschappen moeten beide beleidslijnen in stand houden.

5. Synergie met andere provinciale beleidsvelden

Door de maatregelen die nodig zijn voor het bereiken van de KRW-doelen te combineren met andere beleidsdoelstellingen wordt winst behaald, zowel financieel als operationeel. De provincie Utrecht vindt dit een belangrijke voorwaarde bij de keuze van maatregelen en de uitvoering.

Synergie en slimme oplossingen zijn ondermeer te bereiken bij de realisatie van de Ecologische Hoofdstructuur, uitvoering van Waterbeheer 21^e eeuw, realisatie van ecologische verbindingzone, TOP aanpak verdroging, Agenda Vitaal Platteland (AVP). Op gebiedsniveau komen al deze ontwikkelingen bijeen.

In dit bereik ligt voor de provincie Utrecht de opgave om mee te werken aan de KRW-doelen voor oppervlaktewater. Door de inzet van instrumenten zoals groen blauwe diensten, AVP, strategisch grondbeleid, voor waterdoelen helpt de provincie mee aan het bereiken van de afgesproken doelen. De waterschappen doen hiervoor een beroep op de provincie. De omvang van deze bijdrage is nog niet voldoende geconcretiseerd op dit moment, omdat de waterschappen de detailanalyses nog niet volledig hebben afgerond.

6. Grondwater

Voor grondwater stellen de provincies zelf een detailanalyse met doelen, maatregelen en kosten op. Daarbij hanteert de provincie dezelfde uitgangspunten.

Voor grondwaterbeschermingsgebieden is het beleid vastgelegd in het Provinciale Milieubeleidsplan (PMP). Zowel het beleid in het 3^e WHP als het PMP blijft het uitgangspunt. Van de criteria die de KRW stelt aan grondwater zijn er twee waar maatregelen voor moeten worden geformuleerd, omdat aan deze criteria nog niet wordt voldaan. Dit geldt voor de grondwatersituatie in de Natura 2000 gebieden (Natura 2000) en kwaliteit rondom grondwaterwinningen.

De detailanalyse grondwater leidt onder meer tot de volgende maatregelen:

- extra monitoring ter evaluatie van het bestrijdingsmiddelenbeleid,
- branchegerichte afspraken,
- prioritering sanering bodemverontreinigingen,

- uitvoering Grondwaterplan (GWP 2008),
- specifieke maatregelen voor Natura 2000-gebieden.

Voor de uitvoering van de maatregelen doet de provincie met name een beroep op gemeenten en drinkwaterbedrijven. Bij de opstelling van de detailanalyse grondwater wordt nauw samengewerkt met deze partijen.

Voor de aanpak van de Natura 2000-gebieden wordt aangesloten bij de opstelling van de beheerplannen Natura 2000 en de TOP-aanpak voor verdroging.

7. Intentie om beschikbare instrumenten in te zetten voor het behalen van de KRW-doelen

De partijen in het proces spreken af dat zij de instrumenten die ter beschikking staan ook maximaal zullen inzetten voor het bereiken van de KRW- doelen. Voor de provincies gaat het dan om het RO-instrumentarium, AVP /ILG, strategisch grondbeleid. Deze afspraak zal ook opgenomen worden in het nieuwe Nationaal Bestuursakkoord Water (2007).

Dat betekent dat de provincie Utrecht bekijkt of het beschikbare instrumentarium voldoende geschikt is om ook voor de KRW-doelen in te zetten. Zonodig worden regelingen aangepast en worden ook financiële middelen ter beschikking gesteld. Voorbeelden zijn: strategisch grondbeleid inrichten voor toepassing op KRW-doelen en het instrument ook voor dit doel inzetten. Regeling groen blauwe diensten geschikt maken voor toepassing en voldoende financiële middelen beschikbaar stellen om het omvang van de regeling te vergroten voor KRW-doelen.

Daarmee levert de provincie een eigen bijdrage aan het behalen van de KRW-doelen voor oppervlaktewater. Deze bijdrage stelt de waterschappen in staat het maatregelenpakket uit te voeren en meer te bereiken in 2015. De waterschappen brengen de omvang van deze bijdragen in beeld. Op dit moment is de omvang nog niet bekend.

Vervolg

Al deze uitgangspunten en voorwaarden worden gebruikt bij de beoordeling van de resultaten van de detailanalyses oppervlaktewater en grondwater in de RBO's.

Als er consensus op stroomgebied bestaat over de doelen en maatregelen en de financiële gevolgen, gaan partijen na maart 2008 aan de slag om dit pakket in hun eigen waterplannen te verankeren.

Voor de provincie Utrecht betekent dit de grondwaterdoelen en maatregelen. Daarnaast legt de provincie als algemene democratie en kaderstellend voor de waterschappen formeel de huidige ecologische toestand en de doelen voor KRW- oppervlaktewater vast.

Dit alles is een resultante van een uitgebreid, jarenlang proces in gebieden. Daarbij zijn maatschappelijke organisaties betrokken en is er zicht op het draagvlak voor de uitvoering. Omdat dit alles nauw met elkaar samenhangt en bij de definitieve vastlegging door afzonderlijke partijen geen eenzijdige grote wijzigingen meer mogelijk zijn, is het dus van belang dat Provinciale Staten voor maart 2008 een standpunt inneemt over het resultaat. Vanaf 1 december 2007 zijn de gegevens op stroomgebiedniveau compleet. In januari 2008 zal de commissie RGW en in februari Provinciale Staten worden gevraagd een standpunt in te nemen over de resultaten uit de stroomgebieden en de Utrechtse onderdelen daarvan.

De commissie wordt gevraagd in te stemmen met de genoemde uitgangspunten.